

کیست هیداتید (کیست هیداتیک)

بیماری هیداتیدوز یا اکیونوکوزیس نوعی بیماری انگلی است که از قدیمی ترین بیماری های شناخته شده مشترک بین انسان و دام بوده که اولین بار به عنوان (کیسه پر از آب) از آن یاد شده است. عامل بیماری اکیونوکوزیس کرم کوچکی به نام اکیونوکوس گرانولوزوس است که در روده سگ سانان زندگی میکند و در چرخه زندگی آنها ۲ میزبان پستاندار نقش دارند. اینگونه به سگ سانان و انواع وسیعی از میزبانان واسط اهل و وحشی سازگاری یافته است. آلودگی انگل در سرتاسر جهان وجود داشته و در برخی نواحی مشکل اصلی بهداشت عمومی و اقتصادی می باشد.

میزبان اصلی انگل : گوشتخواران شامل سگ ، گرگ، روباه ، شغال و ...

محل زندگی انگل : روده باریک.

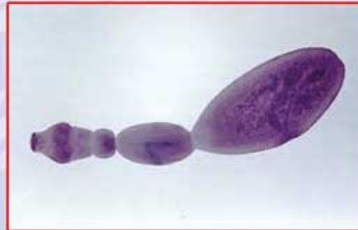
میزبان واسط انگل : علفخواران ، همه چیز خواران و انسان.

طریقه انتقال : میزبان واسط از طریق بلع تخمهای موجود در مدفوع میزبان اصلی آلوده ، به کیست مبتلا می گردد.

مشخصات کرم : از نظر ظاهری این کرم پهن ، نواری شکل ، دارای یک سر کوچک ، فاقد گردن ، دو ردیف قلب بر روی خرطوم و یک بدن بند بند بسیار کوچک به طول ۲ تا ۷ میلیمتر با تعداد حداکثر ۴ تا ۵ بند (در هر یک از بند های بدن هر ۲ اندام تناسلی نر و ماده وجود دارد) بوده که بند آخر به عنوان بند بارور محسوب شده و تقریباً حاوی ۵۰۰ تخم می باشد.

سیر تکاملی : میزبان اصلی از طریق خوردن احشا، آلوده به کیست گوسفندان و سایر حیوانات مبتلا می شود. کرم بالغ در روده کوچک گوشتخواران مستقر می شود و معمولاً در بین پرز های روده نفوذ و خرطوم خود را به طور عمیق در بافت روده فرو کرده و به سرعت رشد نموده و ۲۸ تا ۴۸ روز بعد تولید تخم می نماید . تخم ها همراه با مدفوع دفع شده ، پوست میزبان اصلی بخصوص اطراف مقعد را آلوده می سازد.

انتقال تخم می تواند توسط باد ، آب و حشرات صورت پذیرد . تخم های پراکنده شده در محیط به همراه علوفه سبزیجات و میوه جات ، آب و ... وارد بدن میزبان واسط شده و در روده پس از تبدیل شدن به جنین فعال ، دیوار روده را سوراخ و از طریق مویرگ ها خود را به کبد یا ریه می رسانند . تعدادی نیز از همین طریق ممکن است به کلیه ها ، طحال ، عضلات ، مغز و اندام های دیگر وار گردد جنین پس از رسیدن به اندام هدف به تدریج رشد داخل هر نموده ، تکثیر یافته و ایجاد کیست می کند. در کیست صدها هزار جنین وجود دارد که در اثر بلعیدن هر یک از آنها توسط میزبان اصلی (گوشتخواران) امکان تولید یک کرم بالغ وجود دارد. بدین ترتیب چرخه زندگی کرم مجدداً تکرار می گردد .

ضمناً سگ خودمی تواند هم به عنوان میزبان اصلی و هم واسط باشد

عوارض ناشی از آلودگی :

میزبان اصلی آلوده به انگل ، علیمی از بیماری را نشان نمی دهد ولی در آلودگی شدید ممکن است اسهال دیده شود در میزبان واسط نظیر گوسفند و بز، گاو و شتر علیم بیماری بستگی به عضو یا اعضای آلوده و شدت آلودگی داشته و در آلودگی شدید ممکن است علیمی از قبیل نارسایی کبد ، لاغری پیش رونده ، کم خونی و زردی اسهال و بزرگی کبد دیده شود.

همچنین ممکن است در آلودگی شدید ریه کاهش ظرفیت تنفسی، افزایش تعداد تنفس، سرفه، لاغری و کم خونی دیده شود.

در انسان کیست ها بیشتر بر روی اندام های داخلی که بافت نرمی دارند دیده می شود و در مراحل اولیه آلودگی معمولاً فاقد علیم بالینی بوده ولی به مرور زمان در اثر رشد کیست ها و ایجاد فشار مکانیکی عوارض عضوی در بیمار ظاهر می شود به طور مثال وجود کیست در کبد باعث بزرگی شکم و در مغز باعث تاری دید، لرزش، سرع و فلجی و در نخاع باعث فلج اندام ها و اختلالات حسی و حرکتی می گردد.

با توجه به اینکه در حال حاضر تنها راه اساسی درمان کیست هیداتید در انسان عمل جراحی است ، اهمیت کنترل و حفظ بهداشت جهت جلوگیری از ابتلا، به کیست هیداتید بیش از پیش مشخص می شود.

آموزش و روابط عمومی اداره کل استان تهران
سامانه پیام کوتاه: ۰۲۱-۴۶۸۴۰۰
تلفن: ۰۲۱-۴۴۵۸۰۵۴۲
www.tehranvet.ir

اداره کل دامپزشکی استان تهران

مختصری درباره بیماری :

کیست هیداتید

روابط عمومی و آموزش

اداره کل دامپزشکی استان تهران

۵- درمان سگهای صاحب دار با استفاده از داروهای موجود. موفقیت در اجرای برنامه های کنترلی فوق منوط به همکاری سایر ادارات نظیر محیط زیست، بهداشت محیط، شهرداری و نیروی انتظامی در کلیه مراحل به خصوص اتلاف سگهای ولگرد می باشد.

درمان :

درمان میبایست بر اساس برنامه مشخص و زیر نظر دکتر دامپزشک صورت پذیرد. در حال حاضر برای درمان سگ های خانگی، گله و صاحب دار از داروی پرازیکوانتل یا درونسیست استفاده می شود.

هشدار :

جهت جلوگیری از اشاعه آلودگی می بایست بعد از خوراندن قرص به سگ آن را به مدت ۴۸ ساعت بسته نگاه داشت سپس مدفوع سگ را به صورت بهداشتی جمع آوری ، دفع یا سوزانده شود. ضمناً محل نگهداری سگ نیز با شعله افکن سوزانده شود.

چرخه زندگی کرم نگی نوکوزیس گرانولوزوس در طبیعت

مشورت با دکتر دامپزشک جهت تشخیص و درمان
سگ های صاحب دار، گله و خانگی، نقش مهمی در
کنترل بیماری کیست هیداتید دارد.

کنترل کیست هیداتید :

دو اصل مهم در کنترل کیست هیداتید پیشگیری و شکستن سیکل بین میزبان اصلی و میزبان واسط است. در پیشگیری از آلودگی آموزش بهداشت عمومی نقش بسیار اساسی را ایفا می نماید.

اقدامات لازم در این خصوص شامل :

- ۱- جلوگیری از آلودگی محیط زیست : بوسیله تشخیص و درمان سگ های گله، خانگی ، شکاری ، نگهبان و صاحب دار و معدوم ساختن سگ های ولگرد، جلوگیری از ورود سگ و سایر گوشت خواران به محوطه دامداری و مزرعه و آموزش عموم در خصوص نحوه آلودگی محیط زیست و راه های انتقال و پیشگیری از بیماری.
- ۲- جلوگیری از آلودگی انسان : با آموزش بهداشت همه گانی خصوصاً با افرادی که با دام سرو کار داشته و آشنایی با نحوه انتقال انگل، آموزش صحیح مدیریت دامداری از لحاظ جلوگیری از تردد گوشتخواران در محوطه دامداری و عدم تماس با سگ های مشکوک و آموزش بهداشت عمومی در مورد دقت بیشتر هنگام شستشوی و ضد عفونی سبزیجات و عدم استفاده از آبهای مشکوک.

- ۳- جلوگیری از آلودگی دام ها : با آموزش بهداشت عموم مردم به ویژه قصابان در مورد خطرات امعاء و احشا، آلوده به کیست و جلوگیری از در دسترسی گوشتخواران به احشا آلوده، نظارت بازرسی دامپزشکی در کشتارگاه ها بر ضبط، معدوم و یا مدفون ساختن احشا، آلوده، حصار کشی اطراف کشتارگاه ها برای جلوگیری از ورود گوشتخواران به محوطه کشتارگاه، جلوگیری از کشتار قاجاق و بازرسی دقیق احشا.
- ۴- هویت دار نمودن سگ های صاحب دار با صدور شناسنامه بهداشتی و یا استفاده از میکرو چیپ جهت شناسایی و ثبت سوابق درمانی سگ ها.

